

VOGELS EN HUN FUNCTIE IN DE BESTRIJDING VAN DE EIKENPROCESSIERUPS

In een artikel van mei 2015 in 'Nature Today' stelt auteur Silvia Hellingman dat voor het eerst werd vastgesteld dat pimpelmezen en koolmezen een belangrijke rol kunnen spelen bij de bestrijding van eikenprocessierupsen. Het is inmiddels bekend dat een groot aantal vogels zich te goed doet aan eikenprocessierupsen. Het stimuleren van de vogelstand zou wel eens een belangrijke rol kunnen spelen bij het onder controle krijgen van de eikenprocessierups.

In april kwamen de eieren van de eikenprocessievlinder uit. Nu de rupsen uitgekomen zijn is de huidige ontwikkeling sterk afhankelijk van het beschikbare voedsel. Zolang de knoppen van de eiken niet open gaan, blijven de rupsen nog in het eerste larvale stadium. Op veel plaatsen komen echter de eerste eiken ook al in blad waardoor er voldoende te eten is. Eikenprocessierupsen kunnen overigens vele dagen zonder eten overleven. De rupsen vervellen zesmaal voor ze vlinder worden. Vanaf het derde vervellingsstadium (april/mei) krijgt de rups brandharen. Vanaf dan maken de rupsen typische nesten, die bestaan uit een dicht

Koolmees op jacht naar eikenprocessierupsen

spinsel van haren, vervellingshuiden en uitwerpselen waar ze zich in terug kunnen trekken. In juni en juli vind je deze nesten terug in de eikenbomen.

Elk jaar komt in het nieuws dat de eikenprocessierups wordt bestreden door ze preventief te bespuiten of door ze weg te zuigen. Het zou natuurlijk mooier zijn als de rupsen door natuurlijke vijanden worden aangepakt. De kennis over wat de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups zijn en hoe je het aantal vijanden kunt vergroten, is nog beperkt. Al enige tijd is bekend dat diverse vogelsoorten eikenprocessierupsen eten. Vorig jaar werd ook vastgesteld dat pimpelmees en koolmees zich te goed doen aan de rupsen.

Veel vogelsoorten

Naast pimpelmees en koolmees is ook van andere holenbroeders bekend dat ze eikenprocessierupsen eten zoals spreeuw, zwarte mees, glanskop, matkop, boomklever, boomkruiper en grauwe vliegenvanger. Bij de niet-holenbroeders hebben staartmees, heggemus, roodborst, winterkoning en koekoek de processierups op het menu staan. Het bevorderen van de leefomgeving van deze vogelsoorten is dus vanuit het perspectief van de eikenprocessierupsbestrijding zeer aan te bevelen.

De huidige eikenprocessierupsbestrijding kan echter in het nadeel werken van vogels als naast de eikenprocessierup-

sen ook andere rupsen gedood worden. Een voorbeeld daarvan is het spuiten met een bacteriepreparaat dat wordt toegepast zodra er meer blad in de bomen zit. Het doodt alle rupsen in de boom waarmee de voedselbeschikbaarheid lokaal sterk afneemt. Ook rupsen in de onderliggende beplanting zoals die van blauwtjes en vuurvlinders worden geraakt door de bacterie. De huidige preventieve bestrijding van de rupsen door het spuiten met insectparasitaire nematoden werkt selectiever omdat de bestrijding eerder plaats vindt en zich richt op de jonge rupsen waardoor er geen neveneffect op andere rupsen is, ook niet in de onderliggende beplanting.

Andere natuurlijke vijanden

De eikenprocessierups heeft nog veel meer natuurlijke vijanden. De rupsen worden gegeten door de larven van de gaasvlieg, sluipvliegen, sluipwespen, de kleine poppenrover, de larve van het tweestippelig lieveheersbeestje en wantsen. Net als bij de vogels is het voor veel van deze soorten moeilijk om op veel plaatsen waar de eikenprocessierups voorkomt te overleven. Het ontbreekt bijvoorbeeld vaak aan bloemen gedurende een groot gedeelte van het jaar. ●

< **Silvia Hellingman**, Hellingman Biocontrole Onderzoek en Advies en Arnold van Vliet, De Natuurkalender, Wageningen University
Foto en film: Silvia Hellingman